

25. En af två hopvridna silfvertrådar bildad tre gånger omböjd ten.

26. En bit silfverkedja, med ring i ena ändan. Längd nn 5,5 cm.

27. En hopklämd, temligen tjock silfverplåt.

28, 29. Två fragment af tunnt silfverbleck.

30. En silfverplants.

31. En bit af en plants eller af ett kufiskt mynt med utplånad inskrift.

32. Ett kufiskt mynt med utplånad inskrift.

33. Ett kufiskt mynt med nästan fullständigt utplånad inskrift.

34—38. Fem bitar af kufiska mynt eller plantsar.

Aftryckt efter den af dr Hjalmar Stolpes för inventariet utarbetade beskrifningen af de i fyndet förekommande antiqviteterna.

Åverkan på Svarta jorden på Björkö.

2.

Öfver den på Riksantiquariens begäran af Konungens Befallningshafvande i Stockholms län utfärdade fridlysningen af den Svarta jorden, har vice konsul N. Persson hos Kongl. Maj:t anfört besvär. Öfver dem har Riksantiquarien afgifvit följande embetsutlåtande.

Till Konungen.

I en underdånig skrift, som är undertecknad med namnet Nils Persson och titeln v. konsul,¹ hvilken blifvit till mig i nåder remitterad, anhålles, att Eders Kongl. Maj:t täcktes undanrödja den fridlysning som Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län på min be-

¹ Namnteckningen syntes icke vara konsul Perssons egen.

gäran »företagit sig» utfärda för den öfre delen af den svarta jorden på Björkö. Som motiv för denna anhållan anföres, att rättegång för närvarande pågår angående ifrågavarande områdes beskaffenhet att vara fast fornlemning eller icke, samt att Perssons rätt kan vara af ifrågavarande fridlysning beroende.

Under åberopande af mitt den 24 september förlidet år afgifna underdåniga utlåtande rörande en besvärsskrift af vice konsul Persson, får jag med afseende på förevarande skrifvelse anföra följande.

Uppgiften i den remitterade skrifvelsen, att för närvarande rättegång pågår, huruvida den svarta jorden på Björkö är en fast fornlemning eller icke, är icke korrekt. Att afgöra huruvida den svarta jorden eller något annat är en fornlemning eller icke, ligger utanför en domstols kompetens, ty detta är en rent vetenskaplig fråga, hvilken endast på vetenskapliga grunder kan afgöras. Det enda, hvari juridisk domstol kan uttala sig, är huruvida denna fornlemning hör till dem, åt hvilka gällande lag bereder skydd.

Persson anser enligt den förra besvärsskriften, som bär hans namn, att den svarta jorden icke är någon fornlemning. Han har icke, mig veterligen, genom föregående arkeologiska studier vunnit kompetens att i denna fråga uttala ett omdöme med anspråk på giltighet. Han har tvärtom, genom tidningsartiklar, med hans namn undertecknade, visat sig sakna kunskap såväl om den svarta jordens natur, som i allmänhet om fornlemningar. Vid det omdöme han i denna sak uttalar, kan derföre, enligt mitt förmenande, intet afseende fästas.

I strid med Persson har undertecknad, hvilken åt fornsakerna egnat ett mångårigt vetenskapligt studium och åt hvilken Eders Kongl. Maj:t i nåder täckts lemna ett embete, till hvilket hör att vaka öfver statens intresse med afseende på landets fornminnen, förklarar

den svarta jorden på Björkö vara en fornlemning. Såsom jag i min nyss anförda underdåniga skrifvelse tillåtit mig att framhålla, är jag icke den ende fornforskare, som anser den svarta jorden på Björkö vara en fornlemning, i hvilken händelse mitt omdömes giltighet måhända kunde dragas i tvifvelsmål, utan det är en af nutidens arkeologer, in- och utländska, utan gensägelse erkänd sak, att den svarta jorden på Björkö och andra med den likstälda bildningar äro att anse som fornlemningar.

Att Björkö svarta jord är en fornlemning är således fastställt, på den enda väg, på hvilken en sådan fråga kan fastställas, nämligen den vetenskapliga. Ett domstols-utslag kan ej i minsta mon häfva det resultat till hvilket vetenskapen i detta afseende kommit.

Persson påstår, enligt den förra besvärsskriften, som bär hans namn, att den svarta jorden på Björkö icke finnes uppräknad i den förteckning öfver olika slag af fornlemningar, som är intagen i Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den 29 november 1867 angående fornminnens fredande och bevarande. Jag har mot detta hans påstående i underdånighet framhållit, dels att det aldrig varit meningen att i § 2 af nämnda nådiga förordning uppräknas alla slag af fasta fornlemningar i Sverige, utan endast de vanligaste grupperna, dels att i denna § verkligen finnes en kategori nämnd, till hvilken Björkö svarta jord hör, i det den afskrädeshög, som kallas den svarta jorden och som i senare tid fått sitt öfversta lager bearbetadt genom jordbruk, är af den ålder, att den ej kan anses tillhöra enskild egare, dels att § 1 af nämnda nådiga förordning uttryckligen säger, att *alla* fasta fornlemningar, som bevara minnet af fäderneslandets inbyggare i forntiden, stå under lagens hägn och att de ej få rubbas under annat vilkor än i

följande paragrafer af samma nådiga förordning föreskrifves.

Att fridlysningen af den svarta jorden på Björkö kan inverka på utgången af den rättegång, som blifvit mot Persson öppnad, anser jag för sannolikt och hoppas jag. Men deremot kan jag icke instämna i det i den till mig remitterade, med namnet Persson undertecknade skrifvelsen förekommande uttalandet, att den utfärdade fridlysningen kan utöfva inflytande på Perssons rätt. Om alla fornlemningar, som bevara minnet af forntida inbyggare i Sverige, stå under lagens hägn, och om den svarta jorden på vetenskapliga grunder måste anses vara en fornlemning, har Persson i denna fråga ingen rätt alls. Då Eders Kongl. Maj:t i § 12 af den ofta nämnda nådiga förordningen föreskrifvit, att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande eger att på anmälan af Riksantiquarien låta offentlig fridlysa viss bestämd fornlemning, samt då den svarta jorden är en fornlemning och då anmälan till fridlysning om densamma blifvit af Riksantiquarien gjord, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Stockholms län genom den utfärdade fridlysningen allenast fullgjort hvad Eders Kongl. Maj:t i nåder befallt, och har Persson, enligt min uppfattning, saknat befogenhet att deröfver besvara sig.

På grund deraf får jag i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t i nåder ville lemna hans besvär utan afseende.

Men då Eders Kongl. Maj:t i nåder befallt, att alla fornlemningar, som bevara minnet af fäderneslandets inbyggare i forntiden, skola stå under lagens hägn för att åt efterverlden och vetenskapen bevaras, och då från ett håll, låt vara partiskt, påstått, att det af ordalagen i den nådiga förordningen af den 29 november 1867 ej med tydlighet framgår, att Björkö svarta jord hör till dessa »alla fornlemningar» hvilka skola skyddas, får jag,

eftersom det är af yttersta vigt för vetenskapen, att den svarta jorden blir på vetenskapligt sätt undersökt och att de i densamma ymnigt förekommande fornsakerna omsorgsfullt tillvaratagas, och alldenstund föregifven eller verklig ottydlighet i en gällande lag väl torde böra häfvas af den lagstiftande makten och icke på lagskipningens väg, i all synnerhet när ett viktigt intresse derigenom vedervågas, i underdånighet hemställa, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, i anledning af hvad här förefallit och på grund af vetenskapens utslag i ämnet, i nåder förklara, att den svarta jorden på Björkö är en fornlemning, hvilken står under lagens hägn.

I fridlysningen är undantaget den svarta jordens öfversta lager, hvilket i lång tid blifvit af plog och spade bearbetadt och derigenom förlorat arkeologisk märkvärdighet. Skulle någon gång delegarne i Björkö by finna det nödigt att för jordbrukets skull gå mera på djupet eller skulle af annan anledning djupgräfningar inom den svarta jorden ifrågakomma, lägger tydligen den utfärdade fridlysningen intet oöfverstigit hinder därför. Dess uppgift är endast att gifva skärpa åt lagbudet att icke rubba den del af den svarta jorden, som ännu bevarar karaktär af fornlemning, i annan ordning än den som i den nådiga förordningen om fornlemningars vård föreskrifves.

Stockholm den 23 maj 1884.

Hans Hildebrand.

Från Akademiens sammankomster.

Den 8 april 1884.

Akademiska ärenden. Till revisorer af Akademiens räkenskaper för år 1883 utsågos hrr Björnstjerna och Bowallius.

En af kamrer W. Berg inlemnad ansökan om understöd för utgifvande af en monografi öfver Visingsö och dess historia remitterades till den historiska nämnden.

Akademiens statut. Undertecknad gjorde en framställning rörande åtgärder för omarbetande af Akademiens statut. Akademien beslöt, att de nuvarande statuten skola tryckas i så många exemplar, som erfordras på grund af ledamöternas antal, och till dem utdelas, samt att en komité af fem personer skall tillsättas för uppgörande af ett förslag till nya statut, hvilket bör vara till Akademien inlemnadt den 2 januari 1885.

Undertecknad anmälte, att han ämnade vid följande sammanträden föreslå Akademien att öfverlägga om en och annan fråga rörande stadgarne, och uttalades af hr Carlson önskan, att sådant ärende, när det ifrågakommer, må vara angifvet å kallelsesedlarna.

Akademien gaf undertecknad uppdrag att anskaffa stadgar från likartade akademiska samfund i in- och utlandet.

Statssamlingarna. Akademien beslöt inköpa en korkåpa, sju snidade helgonbilder samt delar af en korstol från Roslags-Bro kyrka.

En messhake från Ryrs socken på Dal inlöstes.

Akademien beslöt, att Statens Historiska Museum och k. Myntkabinettet skola från ingången af maj tillsvidare hållas tillgängligt för allmänheten söndagar och fredagar utan afgift samt tisdagar mot en afgift af 25 öre person.

Kyrkor och kyrkliga fornlemningar. Kyrkorådet i Katarina församling i hufvudstaden hade anmält, att fråga blifvit väckt om försäljning af en del å särskild förteckning upptagna kyrkans inventarier. Akademien lät förteckningen sig föredragas och beslöt afgifva det svar, att från hennes sida intet hinder möter försäljningen af ifrågavarande föremål.

Undertecknad anmälte, att han mottagit underrättelse derom, att Östby ödekyrka inom erkestiftet i följd af remnor, uppkomna under förliden vinter, hotar att rasa. Akademien beslöt, att kyrkan skulle besigtigas.

Medaljförslag. Ett af fru L. Ahlborn inlemnadt förslag till Malmöhus läns k. Hushållningssällskaps belöningsmedalj godkändes.

Den 29 april 1884.

Akademiska ärenden. Revisorerne, hrr Björnstjerna och Bowallius anmälte, att de granskat Akademiens räkenskaper för år 1883 jämte säkerhetshandlingar utan anmärkning och beviljade Akademien, på deras hemställan, sin räkenskapsförare decharge.

Statssamlingarne. Akademien beslöt inlösa en samling af 57 fornsaker, hembjuden af riksdagsmannen Peter Andersson i Högkil på Dal.

Riksantikvarien anmälte, att det af flere skäl var nödigt att sätta arbetsrummen i förbindelse med museisalarne medels någon apparat,